

آفات و بیماریهای گیاهی

جلد ۶۵، شماره ۱، شهریور ۱۳۷۶

## گزارش های کوتاه علمی

اولین گزارش از مگس (*Elachiptera cornuta* (Fallen) بعنوان آفت ثانویه غلات در ایران (Dipt.: Chloropidae). مهرداد پرچمی عراقی و شهیندخت اکبری نوشاد. موسسه تحقیقات آفات و بیماریهای گیاهی.

در طی بررسی زیست شناسی کرم ساقه خوار برنج در استان آذربایجان شرقی، از داخل ساقه های آلوده برنج، که در جعبه های مخصوص پرورش قرار داده شده بودند، حشرات بالغ خانواده Chloropidae خارج شدند. این حشرات در شهریور ۱۳۷۵ از مزارع برنج اطراف شهر میانه (روستای آچاچی) جمع آوری شدند که پس از مطالعات مورفولوژیک و مقایسه ژنیتالیای حشره نر، نام گونه، (*Elachiptera cornuta* (Fallen) تعیین گردید. این جنس و گونه برای اولین بار از ایران گزارش می شود. خانواده Chloropidae بالغ بر ۲۰۰۰ گونه و ۱۶۰ جنس دارد، که بسیاری از گونه های گیاه خوار و یا گونه هایی که از مواد پوسیده تغذیه میکنند در مرحله لاروی بر روی گیاهان خانواده Poaceae، به خصوص غلات، به صورت آفات اولیه و یا ثانویه ایجاد خسارت میکنند. *E. cornuta* (Fallen) از آفات ثانویه (Secondary pest) مهم غلات در اروپای غربی، چین، مغولستان، قزاقستان، قفقاز و سیبری است. حشره ماده تخم های خود را در نقاطی از ساقه که قبلا مورد حمله سایر حشرات، خصوصا مگس (*Oscinella frit* (L.)) واقع شده باشد، قرار میدهد و قادر است در بقایای گیاهی و لابلای برگهای در حال فساد پراکنده در سطح مزرعه نیز تخم گذاری کند. با توجه به دامنه فعالیت این گونه در مزارع غلات، آگاهی از زیست شناسی و میزان خسارت آن ضروری به نظر میرسد.

در این گونه *arista* عریض و مسطح، پیشانی دارای یک جفت موی orbital، راس *vertical triangle* بالاتر از حاشیه پیشانی، *occiput* سیاه رنگ؛ *mesonotum* براق و دارای دو نوار طولی مات، موهای انتهایی و کناری سپرچه بر روی *tubercles*؛ امتداد رگیال *costa* تا رگیال *M1+2*؛ سطح پشتی شکم دارای سه نوار عرضی به رنگ قهوه ای روشن؛ طول بدن ۴/۵ میلیمتر.

بروز و تشخیص ویروس پیچیدگی زرد برگ گوجه فرنگی (Tomato Yellow Leaf Curl Virus, TYLCV) در مزارع گوجه فرنگی و رامین. داریوش شهریاری و کاوه بنانج. آزمایشگاه تحقیقات آفات و بیماریهای گیاهی و رامین و بخش تحقیقات ویروس شناسی موسسه تحقیقات آفات و بیماریهای گیاهی، تهران، ایران.

اخیراً نمونه های گوجه فرنگی با علائم پیچیدگی، برگشتگی برگها به طرف بالا و کوتولگی بوته ها از مزارع آزمایشی ایستگاه تحقیقات ورامین جمع آوری گردید. مایه زنی مکانیکی شیره گیاهان آلوده به گوجه فرنگی باعث انتقال عارضه نگردید اما عارضه مزبور از طریق پیوند به بوته های گوجه فرنگی سالم (رقم ردکلود) در شرایط گلخانه انتقال داده شد. تعداد ۳۰ حشره ناقل *Bemisia tabaci* پرورش یافته بر روی گیاه پنبه سالم (*Gossypium herbaceum* cv. Varamin)، به مدت ۷۲ ساعت بر روی بوته های گوجه فرنگی آلوده قرار داده شده و سپس به روی بوته های گوجه فرنگی سالم انتقال داده شدند. پس از گذشت ۷۲ ساعت، به منظور حذف حشرات ناقل، بوته های مذکور بایک حشره کش سیستمیک (Oxydemeto-methyl) سمپاشی شده و در زیر قفس های توری و در شرایط گلخانه نگهداری شدند. علائم پیچیدگی و جمع شدگی برگها بعد از ۲۵-۲۰ روز در بوته های گوجه فرنگی ظاهر گردید. از بوته های گوجه فرنگی آلوده عصاره گیری شده و از طریق انجام سنجش بلات نقطه ای (Dot Immunobinding Assay, DIBA)، با استفاده از آنتی بادی اختصاصی بر علیه ویروس پیچیدگی زرد برگ گوجه فرنگی (TYLCV) تهیه شده از فرانسه، (Centre National de la Recherche Scientifique, CNRS) مورد ارزیابی قرار گرفتند. عصاره گیاهان آلوده با آنتی بادی مذکور واکنش مثبت نشان داده در حالیکه عصاره گیاه گوجه فرنگی سالم هیچگونه واکنشی نشان نداد. نتایج بدست آمده از نحوه انتقال و سنجش بلات نقطه ای (DIBA)، آلودگی بوته های گوجه فرنگی جمع آوری شده از مزارع فوق الذکر را به ویروس (TYLCV) به اثبات میرساند و این اولین گزارش از آلودگی مزارع گوجه فرنگی ورامین به ویروس (TYLCV) میباشد.

گونه جدید پسیل پسته در دامغان. احمد دزیانین و احد صحراگرد. بخش تحقیقات آفات و بیماریهای گیاهی سمنان (شاهرود)، دانشکده علوم کشاورزی دانشگاه گیلان.

در اجرای طرح بررسی بیولوژی پسیل پسته، حشرات کامل پسیل از منطقه دامغان جمع آوری و با توجه به تائید و شناسائی آقای دکتر Burckhardt از موزه تاریخ طبیعی بازل سوئیس و آقای دکتر Lauterer از جمهوری چک گونه پسیل منطقه دامغان:

*Agonoscena pistaciae* Burckhardt & Lauterer نامگذاری و تعیین گردید. با توجه به خصوصیات تاکسونومیک بال، Aedeagus و تخمدان حشرات بالغ نر و ماده، در ژانر *Agonoscena* گونه های: *A. targioni* (Lichtenstein) و *A. pistaciae* Burckhardt & Lauterer این بررسی و مقایسه صورت گرفته است.